

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

כ"ף מנחם-אב, ה'תשל"ב

חלק ב – יוצא לאור לש"פ ואתחנן, ט"ז מנחם-אב, ה'תשע"ח

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

לזכות

החתן הרה"ת יהושע העשל הכהן והכלה מרת דאבא רייזא שיחיו

יאַרמוש

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

י"ג מנחם-אב, ה'תשע"ח

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' יצחק גרשון משה הכהן וזוגתו מרת זעלדא שיחיו יאַרמוש

הרה"ת ר' אהרן לייב וזוגתו מרת אסתר הדסה שיחיו ראַסקין

ולזכות זקניהם

מרת רבקה תחי' צייטלין

הרה"ת ר' שלום דובער וזוגתו מרת אסתר מעניא שיחיו ראַסקין

ג

בי"ה, י"ז מנחם אב, ה'תשל"ד
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר... שיי
ת.ד. ... , גדרה

שלום וברכה!

זה מזמן שקבלתי ממנו מכתב קצר ע"ד שינוי תפקידו וכ"ו. וקרוב לומר שלאחרי השינויים הגדולים שחלו מאז, היו עוד שינויים בזה. ויהי רצון שיהיו שינויים לטובה ולברכה.

עיקר נקודת מכתבי הוא להגיב על הביטוי במכתבו, אשר אף שרגילים להשתמש בו, אבל לדעתי לא רק שאיננו נכון, אלא שהביא, ולצערנו מביא גם עתה, לתוצאות בלתי רצויות. כוונתי לשימוש מר בתואר "חילוני" בנוגע לעצמו.

תגובתי מבוססת על המסופר בתורתנו, תורת אמת, אשר בתור הקדמה למעמד הר סיני, אשר אז נהיינו לעם, באה ההודעה – שנאמרה גם בלשון הבטחה – "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש", אלא כיון שהבחירה ניתנה לכל אחד ואחת מישראל, ולא עוד אלא שבחירה זו נחשבת למתנה הכי חשובה ולמעלה הכי גדולה של האדם, לכן יש המקיימים "אשר קדשנו במצוותיו" במידה מקסימאלית, ויש שמפני סיבות מקיימים זה שלא במדה זו. אבל בנוגע להשתייכות ל"גוי קדוש" אין בזה כל בחירה, כמו שאין אדם יכול לשנות שייכותו להאם והאב שלו. ובודאי לדכוותי דמר אין צורך באריכות בזה.

כבוד וברכה שיקיימו במר וב"ב שיי כל הברכות שנתברכו בהן, כולל אפשריות לניצול הכוחות שניתנו לו על ידי תפקיד מתאים לטובתו ולטובת הרבים.

ג

הביטוי... "חילוני": ראה גם אנ"ק ח"ז אגרת י"שצא. ח"ל אגרת י"א'שצא. שיחות מוצש"ק פ' בשלח, י"א שבט; י"ב תמוז – תשל"א (שיחות קודש תשל"א ח"א ריש ע' 437; ח"ב ס"ע 351 ואילך). ובכ"מ.

ההודעה... "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש": יתרו יט, ו.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ ואתחנן, שבת נחמו, הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות כ"ף מנחם-אב ה'תשל"ב – הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ דברים).

*

בתור הוספה – מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גוי", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ט"ו מנחם אב, עש"ק נחמו, ה'תשע"ח,
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2018 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5778 • 2018

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחי

ב

ב"ה, יא' מני"א תשי"כ
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' דוד שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכו' תמוז והקודמו, ויהי רצון שיבשר טוב בכל הענינים אודותם כותב, ומכאן ולהבא אך טוב בטוב הנראה והנגלה ימצאהו וכל ב"ב שי".

במ"ש אודות התיישבות בכפר חב"ד, צריך לברר בזה דעת רופא, בקשר עם מצב הבריאות שמזכיר במכתבו. וכן האפשרויות שישנם עתה בהנוגע להשכון וכו'.

במ"ש אודות הדירות שיש להם ומכירתם, — קשה ליעץ בענינים ההולכים ומשתנים לעתים תכופות ובפרט בחדשים אלו, שעלול שמן כתיבת השאלה ועד קבלת המענה יחולו שינוים, ובפרט שגם במכתבו כמה פרטים חסרים בזה.

ונקודה כללית, שמוכן בכלל שאין למכור כי אם באופן שיזהרו שהכספים שיקבלו ממכירות אלו, לא יתבזזו (צוקריקען) לאט לאט, כי אם ישתמשו בהם למטרה מסוימת ולאחרי שתהי' בטחה זו להתייעץ עם ידידים מתאים להנ"ל.

ובהמצאנו בחדש מנחם אב, שכשמו כן הוא, אשר אבינו שבשמים מנחם את כאו"א מבניו [בנין] בכורי ישראל ובנים אתם לה' אלקיכם, תמורת אותם הענינים שקרו במשך ימים ושבעות אלו, יהי רצון שיראה כל זה לעיני בשר ובטוב הנראה והנגלה, בנין תחת חורבן ובאופן דופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה תמורת בין המצרים בעגלא דידן על ידי משיח צדקנו.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

מ. שניאורסאהן

ב

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (אורכמן, תשס"ג).
מוה' דוד: ה'למן, ת"א. אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"כ אגרת ז'תקנט, ובהנסמן בהערות שם. ובהמצאנו בחדש מנחם אב כו': בנוסח דומה (שנשלח לכו"כ) — נדפס גם באג"ק ח"ט אגרת ז'שעג. ז'שעט. ז'תח.

[בנין] בכורי ישראל: שמות ד, כב.

ובנים אתם לה' אלקיכם: פ' ראה יד, א.

דופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה: ויצא כח, יד.

יב. נזכר לעיל (ס"ט) שכאשר רש"י מביא ענין מסויים בפירושו על התורה, הרי זה הוכחה שענין זה מובן גם לילדים שעדיין לא לומדים יותר מאשר חומש עם פירוש רש"י, ועד שמוכן בפשטות, שהרי רש"י אינו יכול לסמוך שלאחרי כן יבואו מפרשים ויגלו הענינים שע"ד ההלכה, דרוש או סוד, "נפלאות" (כלשון השל"ה⁷¹) ו"יינה של תורה"⁷² שבודאי ישנם בפירוש רש"י, אבל לכל לראש ישנו פשוטו של פירוש רש"י ע"ד הפשט, המובן לבן חמש שעדיין לא נתגדל ונתחנך ללמוד יותר מאשר פירוש רש"י⁷³.
ובנוגע לעניננו:

רש"י בפירושו על התורה מביא אודות "הארון היוצא עמהם למלחמה וכו' שברי לוחות מונחים"⁷⁴; ובפרשת עקב⁷⁵ — לפני שמביא "שקשה מיתתן של צדיקים לפני הקב"ה כיום שנשתברו בו הלוחות" (כנ"ל ס"ט) — מבאר שאין זה הארון שעשה בצלאל שבו היו מונחים לוחות שניות, אלא "ארון אחר הי' .. ואותו שעשה בצלאל לא יצא למלחמה (אלא פעם אחת) בימי עלי ונענשו עליו כו'".

ונמצא, שלדעת רש"י בפשוטו של מקרא, בארון שהי' יוצא עמהם למלחמה היו מונחים רק שברי לוחות (ולא כהדעה⁷⁶ שבארון זה היו גם הלוחות השלימות); ואעפ"כ סובר רש"י שבן חמש למקרא מבין, שהליכת הארון שבו מונחים שברי לוחות לפני המחנה, הו"ע שנוגע לפעול את הנצחון במלחמה במילואו ובשלימותו!

ולכאורה תמוה הדבר, כאמור לעיל, שכן, במבט ראשון, הענין דשברי לוחות שמזכיר את חטא העגל — הוא היפך של לימוד זכות!?

יג. יש מפרשים⁷⁷ שהענין הטוב שב"שברי לוחות" הוא ע"ד הענין הטוב שבחורבן ביהמ"ק בתשעה באב, שהקב"ה "כילה חמתו על העצים ועל האבנים", ובנ"י נשאר בקיומם⁷⁸, ועד"ז בנוגע לשבירת הלוחות, שעיי"ז שככה חמת הקב"ה על בני"י, ולאח"ז הי' יכול להיות הענין ד"סלחתי כדברך"⁷⁹.

וענין זה מתאים גם להמבואר בפירוש רש"י בפ' תשא⁸⁰ בנוגע לשבירת הלוחות ע"י משה: "משל למלך שהלך למדינת הים והניח ארוסתו

71) במס' שבועות שלו (קפא, א). 77) ראה שירי מנחה (לונדון, תשט"ז)

72) סה"ש תרצ"ו ע' 137. תרצ"ו ס"ע ר"פ פקודי.

197 (נעתק ב"היום יום" כט שבט). 78) איכ"ר פ"ד, יד. מדרש תהלים עה"פ

73) ראה גם תהלים עט, א.

74) בהעלותך שם. 79) שלח יד, כ. וראה לקו"ש חכ"ד ע'

75) יו"ד, א. 570 הערה 10. וש"נ.

76) (80) לד, א.

עם השפחות, מתוך קלקול השפחות יצא עלי' שם רע, עמד שושבינה וקרע כתובתה, אמר אם יאמר המלך להורגה, אומר לו עדיין אינה אשתך כו", והיינו, ששבירת הלוחות היא כדי שלא יהי' שטר קידושין ונישואין בין הקב"ה לישראל, כך, שיש לישראל דין של פנוי' (ולא ארוסה), דחשיב שעדיין לא קיבלו על עצמם הציווי ד"לא יהי' לך אלהים אחרים"⁸¹. אבל:

לכל לראש: הענין ששבירת הלוחות הוא בדוגמת "כילה חמתו על העצים ועל האבנים" — לא נזכר כלל בפירוש רש"י, אפילו לא ברמז. ואפילו אם נאמר שישנו ברמז באיזה מקום — אינו מובן:

הענין הטוב שבקריעת שטר הכתובה אינו אלא הסרת הקטרוג בלבד, והיינו, שאם יתעורר קטרוג מצד הענין ד"וביום פקדי ופקדתי גו"⁸², אזי מורים "שברי לוחות" שעדיין לא היתה קבלת הציווי "לא יהי' לך אלהים אחרים";

אבל בנדו"ד, כשמדובר אודות אנשי המלחמה ש"כולם צדיקים"⁶⁷, הרי אין מקום להתעוררות דקטרוג ד"ביום פקדי ופקדתי" שיהי' צורך לבטלו, וא"כ, למה צריכים להזכיר בכלל שהי' חטא העגל, אלא שהי' זה באופן שבנ"י היו במעמד ומצב של "פנוי'", קודם קבלת הציווי "לא יהי' לך אלהים אחרים" !?

ובפרט שגם לימוד זכות גמור אין כאן, שהרי הציווי של עבודה זרה הי' גם קודם מ"ת, אפילו אצל בני נח⁸³, אלא שאין זה בדוגמת חומר הענין לאחרי הקבלה (באופן של "נעשה ונשמע"⁸⁴) במ"ת.

ועכצ"ל, שיש ב"שברי לוחות" ענין שיש בו לא סתם לימוד זכות, אלא לימוד זכות שלא בערך, אפילו עבור אלו שאין בידם עבירות כלל (גם לא עבירה של שיחה בין תפלה לתפלה, כדברי ר' יוסי הגלילי⁸⁵).

יד. ויובן בהקדים דבר פלא בנוגע לדברי המדרש הנ"ל בנוגע לשבירת הלוחות, ש"פרח אות הכתב מעליהם, ונמצאו כבדים על ידיו של משה .. ונשתברו" — כי, לולי זאת, אינו מובן:

שבירת הלוחות היתה בלוחות הראשונים, שלא היו מעשה ידי אדם, כמו לוחות שניות שאמר הקב"ה למשה "פסל לך שני לוחות אבנים"⁸⁰, אלא מעשה ידי אלקים, כמ"ש בפירוש בחומש (כפי שיודע גם

(81) יתרו כ, ג.
 (82) תשא לב, לד.
 (83) סנהדרין נו, סע"א ואילך.
 (84) משפטים כד, ז.
 (85) סוטה מד, ב. וש"נ. מדרש הגדול שופטים שם.

הוספה

א

בי"ה, יג' מנ"א תשי"ח
 ברוקלין

האברך הו"ח עוסק בצ"צ מנחם מן שי'

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מיום השני חלק מדו"ח בהנוגע להקיסנא בכפר חב"ד שזיכתו השגחה העליונה להיות המתעסקים בה אחד המדריכים, ואשרי חלקו וחלק כל אלו שעסקו בעבודה הכי נעלית האמורה, וכידוע פתגם הבעש"ט אשר שמענוהו כ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אשר אהבת השי"ת לבני ישראל היא יותר באין ערוך מאשר אהבת הורים לבן יחידם אשר נולד להם לעת זקנותם, ובפרט כשהמדובר הוא ע"ד נערים וקטנים וכידוע בענין כי נער ישראל ואוהבהו שכמו שלמטה רואים במוחש אהבת האב לבן קטן ונער יותר מאשר לבנו גדול, כן הוא כבי' למעלה, שמוזה מובן גודל השכר ע"י שגורמים גודל הנח"ר למעלה, וק"ל.

ויהי רצון שגם בעיני בשר יראה תוספת ברכות השי"ת והצלחתו בעניינו הוא, הצלחה בלימוד התורה הנגלה והחסידות והצלחה בקו העבודה זו תפלה וקו הגמ"ח כללות המצות.

בברכה לבשו"י בכל האמור.

א

האברך .. מנחם מן: ליפסקר, לוד.

פתגם הבעש"ט .. אשר אהבת השי"ת לבני ישראל כו': ראה כש"ט בהוספות סק"ז. וש"נ. וראה גם אג"ק ח"ד אגרת תתקנה. ח"ט אגרת ב'תתקמו. ח"ט"ו אגרת ה'שלב, ובהנסמן בהערות שם. ח"ט"ז אגרת ו'תפה. ו'תפו. חכ"ה אגרת ט'שצ, ובהנסמן בהערות שם. וכידוע בענין כי נער ישראל ואוהבהו: הושע יא, א. וראה לקו"ש חכ"א ע' 20 ואילך. וש"נ.

לא מספיק כלל שנמצא במעמד ומצב ש"כולך יפה" בנוגע ללימוד התורה וקיום המצוות, ועאכו"כ בנוגע ל"סור מרע", ש"מום אין בך"; כל זמן שנשאר לעמוד על עמדו — אין מציאותו נחשבת למציאות!

זהו אמנם "שברי לוחות", שמונחים בארון ברית ה', אבל רק "שברי לוחות", ולא זו היא המציאות והשלימות שלו.

ואילו השלימות היא — ליקח ה"שברי לוחות" ולצאת עמהם למלחמה, לכבוש את ה"עיר קטנה זה הגוף"¹⁵³ (באופן נעלה יותר מכמו שהי' עד עתה), ולכבוש את כל הנמצא בחלקו בעולם, ועד לכיבוש העולם כולו, כלשון הרמב"ם¹⁵⁴ (מדברי הגמרא¹⁵⁵): "הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות".

ועד שע"י מעשינו ועבודתנו במשך זמן הגלות פועלים את תכלית השלימות¹⁵⁶ — כשיקויים היעוד¹⁵⁷ "ונגלה כבוד ה' ויראו כל בשר יחדיו", בגאולה האמיתית והשלימה, בקרוב ממש.

* * *

בן חמש למקרא) "והלוחות מעשה אלקים המה"⁵⁷ — עוד לפני שנכתב עליהם ה"מכתב" דעשרת הדברות ש"מכתב אלקים הוא"⁵⁷ (שענין זה הי' אפילו בלוחות שניות, ועאכו"כ בלוחות ראשונים שהיו קודם החטא).

כלומר: כשרצה הקב"ה לכתוב את עשרת הדברות — לא הסתפק בלוחות שנעשים מאבנים טובות סתם, כמו לוחות שניות שהיו מ"סנפרינון"⁸⁶, אלא ברא בריאה מיוחדת של לוחות שהם "מעשה אלקים",

— ועד שגדלה מעלתם שלא בערך לכל מעשה ששת ימי בראשית, כמובן מזה שהם בין ה"עשרה דברים" ש"נבראו בערב שבת בין השמשות" (כמבואר במפרשי המשנה)⁸⁷. ובפרט ע"פ המבואר בתניא סוף חלק ראשון בנוגע למעלת הלוחות שהיו "מעשה אלקים" (שהרי ב"מעשה

אלקים" גופא יש כמה דרגות), שזוהי דרגת עולם הבריאה, שהיא דרגא נעלית ביותר, שלא בערך "מעשה אלקים" דכל ששת ימי בראשית —

שיהיו ראויים לכך שיכתב עליהם "מכתב אלקים" דעשרת הדברות.

ועפ"ז נשאלת השאלה — למה נשברו הלוחות: הן אמת שכאשר פרחו מהם האותיות של עשרת הדברות נתבטלה המעלה ד"מכתב אלקים", אבל עדיין נשארה בהם המעלה הנפלאה ביותר ש"מעשה אלקים המה"?!?

טו. לכאורה⁸⁸ הי' אפ"ל שדברי המדרש ששבירת הלוחות היתה כתוצאה מזה שפרחו מהם האותיות, אינם מתאימים עם שיטת רש"י בפשוטו של מקרא בענין שבירת הלוחות⁸⁹:

על הפסוק⁹⁰ "וישלך מידי וגו'", מפרש רש"י: "אמר, מה פסח שהוא אחד מן המצוות, אמרה תורה כל בן נכר לא יאכל בוי", התורה כולה כאן, וכל ישראל מומרים, ואתננה להם" (בתמי").

אמנם, גם אם אי אפשר לתת את הלוחות לבנ"י, עדיין אין זו סיבה לשברם. ועל זה מפרש רש"י ששבירת הלוחות ע"י משה היא כמו קריעת הכתובה ע"י השושבין, כנ"ל⁹².

ולכאורה, עפ"ז אי אפשר לומר שקודם שבירת הלוחות פרחו מהם

(86) פרש"י עה"פ (לד, א). וראה גם לקו"ש חי"ט ע' 106 הערה 9. וש"נ.
(87) אבות פ"ה מ"ו (ובדרך חיים ומד"ש).
(88) בהבא לקמן — שולב גם המשך הביאור והשקו"ט בענין זה בשיחה שלאח"ז, ובשיחת ש"פ ראה.
(89) וכמדובר כמ"פ שרש"י אינו מוכרח לבאר פשוטו של מקרא ע"פ דברי רז"ל בגמרא ומדרשים.
(90) תשא לב, יט.
(91) בא יב, מג.
(92) ראה גם לקו"ש חל"ד ע' 220. וש"נ.

(156) תניא רפל"ז.

(157) ישע"י מ, ה.

(153) נדרים לב, ב.

(154) הל' תשובה פ"ג ה"ד.

(155) קידושין מ, ריש ע"ב.

האותיות — דא"כ, נשארו הלוחות אבנים חלקות (כמו קלף חלק ללא כתב), ללא האותיות "לא יהי לך אלהים אחרים", כך, שכבר אין כאן "שטר כתובה", וא"כ, מה הי' הצורך בשבירת הלוחות!?

אך הביאור בזה — בפשטות — כפי שמבין גם בן חמש למקרא, ובהקדם המדובר כמ"פ שיש דברים פשוטים שדוקא מצד הפשטות שבהם לא עומדים על זה, ובנדוד, יש "קלאץ קושיא" (כלשון העולם): הענין ד"אותיות פורחות" — שגם אז נשארו הלוחות בשלימותם, ורק לאח"ז היתה שבירתם — שייך רק אילו היו אותיות שבלוחות כמו אותיות הכתובות בס"ת בדיו על הקלף, היינו, שהאותיות הם דבר נוסף כו'; אבל מפורש בחומש: "חרות על הלוחות"⁵⁷, היינו, שהאל"ף, הנו"ן, הכ"ף והי"ד ד"אנכי", וכל התר"ך אותיות שבעשה"ד (כמובא בספרים⁹³) היו חרותים וחקוקים ("אויסגעקריצט") בתוך הלוחות, וא"כ, נשאלת השאלה⁹⁴: איך יתכן שיהיו האותיות פורחות ועדיין ישארו הלוחות בשלימותם (עד ששברום), בה בשעה שכל מציאות האותיות היא באופן ד"חרות על הלוחות"?!?

ואין לומר שביחד עם האותיות פרחו גם חלקים מהאבן שעלי' היו חרותים האותיות — שהרי לא מצינו זאת בשום מקום, וזהו היפך משמעות הלשון שהיו האותיות פורחות (רק האותיות ולא האבן).

והביאור בזה — מובן (אפילו לבן חמש למקרא) מהמשך המאמר שכאשר היו האותיות פורחות אזי "נמצאו (הלוחות) כבדים על ידיו של משה":

הלוחות מצד עצמם הוצרכו להיות כבדים — שהרי מדת הלוחות היתה ששה טפחים על ששה טפחים (כמבואר בגמרא⁹⁵). וכמובן גם בפשטות, שיש צורך בשטח גדול שיוכלו להיכתב כל עשרת הדברות, ובפרט שהיתה צריכה להיות אפשרות לראותם מראש ההר בכל שטח מחנה ישראל.

אלא מאי, ע"י האותיות נעשו הלוחות כמו דבר חי שנושא את עצמו (כפי שמצינו בכמה ענינים⁹⁶), וכפי שרואה גם ילד שנקל יותר לשאת דבר חי מאשר לשאת דבר דומם, והיינו, שהאותיות החיו את הלוחות — במכ"ש מנשמה שמחי' את הגוף ופועלת שיהי' קל יותר

והמענה לזה — בהליכת ארון ברית ה' שבו שברי לוחות לפני המחנה:

בנשיאת הארון שבו שברי לוחות מראים בנ"י את מהותם — שאינם מסתפקים בכך שנותנים להם לוחות שהיתה בהם המעלה ד"מעשה אלקים המה", שכן, לאחרי שהלוחות היו ראויים לכך ש"מכתב אלקים" דעשה"ד יחקק ויהי' מציאות אחת עמהם, שעי"ז נתעלו בעילוי שלא בערך, הנה במה נחשב מה שנשארת בהם המעלה ד"מעשה אלקים"!!

ובאופן כזה היא הנהגת בנ"י — שאינם מסתפקים במעמדם ומצבם ביהדות, לימוד התורה וקיום המצוות וכללות ההתקשרות עם הקב"ה, כפי שהיתה עד עתה (כולל גם ביום זה עצמו — בהתחלת היום), אלא בידעם שישנו מעמד ומצב נעלה יותר שיכולים וצריכים להגיע אליו, כציווי התורה "מעלין בקודש"⁴⁰,

— ומה גם שכבר "טעמו" זאת, שהרי "הולד .. במעי אמו .. מלמדין אותו כל התורה כולה"¹⁵⁰, ובפרט ע"פ המבואר בכתבי האריז"ל¹⁵¹ שבירידת הנשמה למטה מעבירים אותה דרך פתחו של גן עדן (וכן דרך פתחו של המקום ההפכי) כדי שתראה הענין דשכר מצוות כו' —

מוכנים הם להעמיד את עצמם בסכנה ולצאת למלחמה ולכבוש ענין נוסף, שטח נוסף, עם נוסף וארץ נוספת, כדי שגם הם יהיו תחת הבעלות של ארון ברית ה'; וכל זמן שלא פעלו זאת עדיין, הרי הם שבורים ברוחם ("צובראָכן באַ זיך"), ועד לשבירת כל מהותם, מבלי הבט על כך שגם ברגע שלפנ"ז היתה עבודתם בשלימותה!

וכאשר רואים את המעמד ומצב הרוחני שבו עומדים בנ"י, שאינם מסתפקים במעלה ד"מעשה אלקים", כיון שיודעים שיכול להיות בזה עילוי נוסף ע"י ה"מכתב אלקים" של עשה"ד — הרי זה פועל גם בפשטות הענינים, שיוכלו לכבוש עוד ענין, שטח ועם כו', שגם שם תהי' יד ישראל תקיפה.

כה. וזוהי גם הזכות שממנה למדים בנוגע ל"החי יתן אל לבו" (כמ"ש בקהלת¹⁵² בנוגע לכל הענינים הקשורים עם הסתלקות כו') — שצריך להיות הענין ד"מעלין בקודש":

(93) בעה"ט יתרו כ, יד. ועוד.

(94) ראה גם חדא"ג מהרש"א לפסחים

(95) ב"ב יד, א. וש"נ.

(96) שבת צד, א. וש"נ.

שם.

(150) נדה ל, ב.

ואילך.

(151) ראה גם לקו"ד ח"א קעג, סע"א (152) ז, ב.

מצינו שאפילו צדיקים גמורים שבין לעפרן (שעה אחת קודם תחיית המתים)¹⁰⁰. ולכאורה אינו מובן מהו הצורך בענין זה: הן אמת שלאחרי סילוק הנשמה נשאר הגוף באופן שאין בו מעלת הנשמה, אבל עדיין יש בו מעלת הבחירה ("ובנו בחרת") שהיא בחירה נצחית, וא"כ, למה צריכה להתבטל מציאות הגוף?!

והביאור בזה — ע"ד האמור לעיל בנוגע לשבירת הלוחות [שגם שם נשאלת השאלה מדוע נשברו הלוחות לאחרי שפרחו מהם האותיות (כך שכבר לא ניכר בהם הציווי ד"לא יהי' לך אלהים אחרים)], הרי עדיין יש בהם המעלה ש"מעשה אלקים המה"], שלאחרי שניתוסף בהם המעלה שנחקקו בהם עשה"ד, הנה כאשר נוטלים מהם מעלה זו, שוב אינם נחשבים למציאות [שלכן נעשו כבדים, וראה משה שאין לו ברירה אלא להשליכם ולשברם], ועד"ז בנוגע לגופו של איש הישראלי — שאף שמצד עצמו יש בו מעלת הבחירה, הרי לאחרי ש"טעם" את העילוי שפעלה בו ההתקשרות עם הנשמה, שע"ז היתה אצלו העבודה דקיום התומ"צ בכל יום ובכל רגע, הנה כאשר נעשה סילוק הנשמה מן הגוף [שאז לא שייך הענין דקיום המצוות, שהרי למעלה ישנו רק הענין של לימוד התורה, אבל לא קיום המצוות]¹⁴⁷, אזי הגוף בפני עצמו אינו נחשב למציאות, ולכן מתבטל מציאותו.

כד. ועפ"ז מובן גודל הזכות שבנשיאת הארון שבו נמצאים שברי לוחות — בשייכות לענין המלחמה:

יציאה למלחמה הו"ע של סכנה ע"פ תורה, והראי', שקודם היציאה למלחמה ציוותה התורה להכריז "מי האיש אשר בנה בית .. נטע כרם .. ארש אשה .. ילך וישוב לביתו פן וגו'"¹⁴⁸ (כמבואר בתושב"כ בפשוטו של מקרא).

ולכאורה: למה להסתכן ולצאת למלחמה כדי לנצח ולכבוש שטח נוסף — הרי נמצאים במעמד ומצב של צדיקים, "כולך יפה גו'", ולא חסר מאומה בעבודת ה' בלימוד התורה וקיום המצוות, וא"כ יכולים להשאר במקומם (בגשמיות) ובמעלתם (כמ"ש הרמב"ם¹⁴⁹ בפירושו ענין המקום ברוחניות), ומהו ההכרח ביציאה למלחמה?!

(147) ראה סהמ"צ להצ"צ מצות ציית (149) הלי' יסוה"ת פ"ב ה"ו. מו"נ ח"א פ"ח. פ"א (דרמ"צ טו, ב). ובכ"מ. (148) פ' שופטים כ, ה"ז.

(נושא את עצמו), ועאכו"כ בנוגע לאותיות ד"מכתב אלקים" שהי' "חרות על הלוחות"; ורק כשהיו האותיות פורחות, אזי נמצאו הלוחות כבדים על ידיו של משה.

ועפ"ז מובן הפירוש דאותיות פורחות — שלא מדובר אודות מציאות האותיות כשלעצמן, אלא אודות החיות שבאותיות⁹⁷.

ולכן אין מקום לשאלה כיצד נשארה המציאות של לוחות האבנים לאחרי שפרחו האותיות שהיו חקוקים עליהם — כיו שנשארה מציאות הלוחות יחד עם האותיות בשלימותם, אלא שפרחה החיות שהיתה באותיות מצד היותן "מכתב אלקים".

וע"פ האמור שנתבטלה רק המעלה ד"מכתב אלקים", אבל עדיין נשארו מציאות האותיות, הרי יש מקום למדת הדין לטעון שרואים על הלוחות את האותיות ד"אנכי" ו"לא יהי' לך" (אם כי ללא העילוי ד"מכתב אלקים" שפרח מהם); ולכן הוצרך משה לשבור את הלוחות, כמשל השושבין שקרע את הכתובה כדי שלא תיענש הארוסה.

טז. ולהעיר, שאע"פ שרש"י לא הזכיר בפירושו שהאותיות פרו מהלוחות — הרי זה מובן מפירוש רש"י ש"קשה מיתתן של צדיקים .. כיום שנשתברו בו הלוחות":

בנוגע לענין המיתה — יודע גם בן חמש שתחילה מסתלקת הנשמה מן הגוף, ועדיין נשאר כל הגוף בקיומו (ועד שנשאר בו קיסטא דחיותא⁹⁸), ורק לאח"ז במשך הזמן נפסד גם הגוף⁹⁹, ועד שאפילו צדיקים גמורים שבין לעפרן (שעה אחת קודם תחיית המתים)¹⁰⁰.

וכיון שרש"י מדמה מיתתן של צדיקים לשבירת הלוחות, עכצ"ל שכך הי' הסדר בשבירת הלוחות — שתחילה נסתלק החיות מהאותיות שבלוחות (שהיו האותיות פורחות), בדוגמת סילוק הנשמה מן הגוף, ועדיין נשארה מציאות הלוחות, בדוגמת קיום הגוף גם לאחרי סילוק הנשמה; ורק לאח"ז הי' ענין נוסף של שבירת הלוחות עצמם (ע"י משה), כשם שלאחרי זמן נפסד גם מציאות הגוף.

[רש"י לא כתב בפירושו ששבירת הלוחות היתה באופן שתחילה פרו האותיות — כי, ענין זה שהדמיון של מיתתן של צדיקים לשבירת הלוחות הוא בכל הפרטים (תחילה סילוק החיות, ואח"כ הפסד הגוף),

(97) ראה אלשיך (תשא לד, א. שם, ד (קרוב לסופו)): "רוח קדוש" שהי' "בקרב כל אות ואות". (98) ראה זח"א פג, א. (99) ראה סה"מ תרנ"ט ס"ע כ. (100) ראה שבת קנב, ב.

לא נוגע בהכרח לביאור פשוטו של מקרא כאן¹⁰¹; אבל לאידך גיסא, העובדה שרש"י לא כתב זאת בפירושו אינה מוכיחה שרש"י שולל זאת].

יז. וע"פ האמור שגם לשיטת רש"י בפשש"מ היו האותיות פורחות — תתורץ קושיא בפשש"מ⁹²:

כאשר הבן חמש למקרא לומד שמה רבינו שבר את הלוחות — מתעוררת אצלו קושיא: גם אם משה לא הי' יכול ליתן את הלוחות לבנ"י בגלל הק"ו מקרבן פסח ש"כל בן נכר לא יאכל בו" — מי נתן לו רשות לשבור את הלוחות?!

ושאלה זו היא לא רק מצד הסברא, אלא גם ממ"ש¹⁰² "אבד תאבדון גו' ונתצתם את מזבחותם גו' ואבדתם את שמם גו' לא תעשון כן לה' אלקיכם", "אזהרה למוחק את השם ולנותן אבן מן המזבח כו"¹⁰³, וא"כ, איך הותר למשה לשבור את הלוחות, שיש בהם קדושה עוד יותר מס"ת?!

בפשטות הי' אפשר לומר שאכן הי' אסור לשבור את הלוחות, אלא שמה מסר נפשו עבור בנ"י לשבור את הלוחות שהיו שטר הקידושין של בנ"י להקב"ה, כדי שלא יענשו כו'; אבל ע"פ האמור לעיל שגם לשיטת רש"י בפשש"מ היו האותיות פורחות — אתי שפיר:

משה רבינו ראה שהקב"ה התחיל לשבור אל הלוחות — שנטל מהם את ה(חיות שב)אותיות שזהו עיקר ענין הלוחות ("מכתב אלקים"), ולכן המשיך גם הוא ושבר את הלוחות עצמם, ואכן הקב"ה אמר לו "יישר כח ששברת"¹⁰⁴.

יח. אך עדיין לא מספיק הטעם ששבירת הלוחות היתה כמו קריעת שטר הכתובה, כי:

בנוגע לחטא העגל מפרש רש"י¹⁰⁵ שהיו כמה סוגים: "אם יש עדים והתראה — בסיף (שעז"נ¹⁰⁶ לבני לוי "שימו איש חרבו על ירכו גו' ויפול מן העם גו' כשלשת אלפי איש") . . עדים בלא התראה וכו'"; אבל

101) וכפי שמצינו בכ"מ, שיש ענינים ומוכרח ענין זה בפשש"מ).
102) בפרשתנו (ראה) יב, ב"ד.
103) פרש"י עה"פ.
104) שבת פז, א. וש"נ. הובא בפרש"י עה"ת ס"פ ברכה.
105) תשא לב, כ.
106) שם, כז"כח.

ומזה מובן שיש מעלה בגוף אפילו לגבי הנפש — כי, בנוגע לנפש האלקית שהיא "חלק אלקה ממעל ממש", מבאר רבינו הזקן בתניא¹³⁹ שזהו "כמו שהבן נמשך ממוח האב כו'"; ואילו בנוגע לגוף יש מעלה גדולה יותר — ענין הבחירה ("ובנו בחרת מכל עם ולשון", שקאי על הגוף) שמצד העצמות, שזהו ענין נעלה יותר מאשר הקשר הטבעי, כביכול, שבין הקב"ה לבנ"י מצד היותם "בנים אתם לה' אלקיכם".

כב. אמנם, מעלת הגוף שבו בחר הקב"ה, אינה ניכרת בו באופן גלוי וחיצוני.

היחס שבין אב לבן — שזהו היחס שמצד נפש האלקית — הרי זה דבר הנראה בגלוי, וכפי שמפרש רש"י על הפסוק¹⁴⁰ "ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק", שהי' "קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם והעידו הכל אברהם הוליד את יצחק"; וכן הוא בנוגע לחמשה דברים שבהם האב זוכה לבן (כדברי המשנה¹⁴¹) מצד הטבע¹⁴².

אבל מעלת הבחירה שבגוף — הנה בגלוי וביחיצוניות אין הדבר ניכר, ויש צורך לפעול שיוודע לגוף שהקב"ה בחר בו, סיבת הבחירה, וכיצד יכול להתקשר עם הבחירה באופן שזו תהי' כל מציאות הגוף, ובשביל זה יש צורך בהתבוננות באמירת "ובנו בחרת" בכרכת ק"ש, ועד"ז כללות ההתבוננות שבעבודת ה' כדי לגלות את מעלת איש הישראלי בכלל ומעלת הגוף בפרט.

וענין זה נעשה ע"י התקשרות הנשמה בגוף, ובפרט אצל צדיקים, שאז נעשה בפועל הענין ד"אני נבראתי לשמש את קוני"י¹⁴³, לעבוד את הקב"ה בנשמתו ובגופו [ואדרבה — עיקר העבודה היא ע"י הגוף, כמובן מדברי הגמרא בסנהדרין¹⁴⁴ אודות המשל מחיגר וסומא], ע"י קיום התומ"צ בכל יום ובכל רגע (שהרי העבודה צ"ל באופן ש"כל מעשיך יהיו לשם שמים"¹⁴⁵ ו"בכל דרכיך דעהו"¹⁴⁶), ועי"ז מתגלה מעלת הגוף ש"בנו בחרת מכל עם ולשון".

כג. ועפ"ז מובן ש"סילוקן של צדיקים" פועל שבירת הגוף — כמו שבירת הלוחות:

— יבמות ג, א. יונת אלם רפ"ד. רפפ"ב. ע"ח
142) ראה גם תו"מ חמ"א ע' 287. וש"נ.
143) משנה וברייתא — קידושין בסופה.
144) צא, ב.
145) אבות פ"ב מי"ב.
146) משלי ג, ו.
139) פ"ב.
140) ר"פ תולדות.
141) עדיות פ"ב מ"ט.

מצד הטבע, הקשר של אב ובן הוא יותר מהקשר של אדם עם דבר שבחר בו; אבל לאידך גיסא, ההשתדלות והאהבה ביחס לדבר הנבחר ניכרת יותר מאשר אהבת האב אל הבן, כי, אהבת האב אל הבן אינה מצד בחירתו, אלא מצד טבעו, כך, שאין לו ברירה אחרת, כיון שכך נברא העולם שיש אהבה לבן מצד הטבע, משא"כ בנוגע לדבר שעד עתה לכאורה לא היתה לו שייכות אליו, ואעפ"כ בחר בו מתוך ריבוי מופלג של ענינים שהי' יכול לבחור מהם.

וענין זה מבין אפילו בן חמש למקרא, שרואה בעצמו שיש ענינים שהוא קשור אליהם מצד הטבע, ואעפ"כ יכול להתגבר על הטבע, אבל יש ענינים שהוא מחליט שצריך לעשות באופן כך וכן יקום, ואז, לא יעזור שום דבר; בענינים אלו מונח הוא בתקיפות גדולה ביתר שאת וביתר עוז מאשר בענינים שנמשך אליהם מצד טבעו.

ומזה מובן, שהענין ד"ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד"19 כפי שהוא מצד הבחירה, הוא בעומק יותר מכמו שהוא מצד הענין ד"בנים אתם לה' אלקיכם".

וזהו גם מה שאומרים בר"ה — שבו ממליכים את הקב"ה¹³², והרי ענין ההמלכה וההכתרה אינו שייך אצל בנים ואב, שהקשר והיחס ביניהם הוא באופן אחר, אלא דוקא אצל "עם", שאינם בנים (ואפילו לא שרים)¹³³ — "יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב אשר אהב סלה"¹³⁴, שענין הבחירה ("יבחר לנו") פועל אהבה גדולה שלא בערך יותר מאשר אהבת האב לבן, כיון שבאה מצד הבחירה.

ובפרט ע"פ הביאור (המרומז ברמב"ם¹³⁵) שמביא רבינו הזקן בלקו"ת פ' אמור¹³⁶, שענין הבחירה — שעז"נ¹³⁷ "הן האדם הי' כאחד ממנו" — הוא "מבחי' גבוה מאד כו'", כיון שזהו ענין ששייך רק מצד עצמותו ית', כי, בכל ענין שבעולם לא שייך לומר בחירה חפשית לגמרי, שהרי מוכרח להיות איזה פרט שמכריע לצד זה או לצד אחר, ורק בדרגא שלמעלה לגמרי מהעולם לא שייך שדבר מסויים יכריע כו'. ומזה מובן שהענין ד"יבחר לנו את נחלתנו" הוא מצד עצמותו ומהותו ית', ולכן הרי זה נעלה יותר מהענין ד"בנים אתם לה' אלקיכם", כי, "ברא (רק) כרעא דאבוה"¹³⁸, ואילו ענין הבחירה פועל שמתאחדים עם עצמותו ית'.

(132) ראה ר"ה טז, סע"א. וש"נ.
 (133) ראה תניא שעהיחיה"א רפ"ז. ובכ"מ.
 (134) תהלים מז, ה.
 (135) הלי' תשובה פ"ה. שמונה פרקים פ"ח. כתובות צב, א — ד"ה כבעל. תוד"ה מקמי
 (136) לח, ב.
 (137) בראשית ג, כב.
 (138) ראה עירובין ע, ריש ע"ב. פרש"י

מלבדם, הנה רובם ככולם של בני" לא חטאו בעגל¹⁰⁷, ועאכו"כ נשי ישראל, כדאיתא במדרש¹⁰⁸ שכאשר אהרן אמר "פרקו את נזמי הזהב אשר באזני נשיכם גו"¹⁰⁹, "לא קבלו הנשים ליתן את נזמיהן .. שנאמר¹¹⁰ ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם, באזני נשיהם אין כתיב כאן, אלא באזניהם".

[והטעם שאעפ"כ פגע חטא העגל גם ברוב בני" שלא חטאו, עד כדי כך ש"ביום פקדי ופקדתי גו"⁸² — הנה בפשטות הרי זה לפי שהי' בידם למחות ולא מיחו, ולכן גם הם אשמים בכך (כדברי הגמרא במסכת שבת¹¹¹).

ואע"פ שענין הערבות נתחדש רק בשנת הארבעים, שאז אמר משה "אתם נצבים היום כולכם גו' לעברך כברית ה' אלקיך ובלאתו גו"¹¹², ורש"י¹¹³ מוסיף שבפועל הי' זה רק לאחרי שעברו את הירדן כו' — הרי זה רק בנוגע לערבות ממש באופן שהקולר תלוי בצווארם; אבל גם לולי ענין הערבות, הי' כבר הציווי "ואהבת לרעך כמוך"¹¹⁴, "הוכיח תוכיח את עמיתך"¹¹⁵ (שהרי כללות ופרטות נאמרו למשה מסיני¹¹⁶), שלכן צריך כל אחד לעשות כל מה שבכחו כדי שחבירו לא יכשל בחטא העגל.

והרי סדר זה התחיל כבר מהיהודי הראשון, "אחד הי' אברהם"¹¹⁷, עליו נאמר¹¹⁸ "כי ידעתיו (לשון חבה¹¹⁹) למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו וגו'", והציווי הי' באופן שכל אחד מהם "יצוה את בניו ואת ביתו אחריו"; העובדה שיהודי מתנהג בעצמו כרצון הקב"ה — מאי קמ"ל?! אלא שנוסף על הנהגתו בעצמו, ה"ה מצוה גם את בניו ואת ביתו אחריו, כך, שלא רק בזמנו, אלא גם אחריו תהי' ההנהגה כרצון הקב"ה.

ומזה מובן שגם אלו שלא היתה להם שייכות לחטא העגל — צדיק, שלא היתה לו שייכות ח"ו לשלשת אלפי איש הנ"ל (אפילו לא לאביזרייהו), ובשעת מעשה הי' בריחוק מקום מהם, בקצה המחנה, עסוק בעניניו — לא הי' יכול להתעלם מ"קול העם ברעה"¹²⁰ (שהיו מריעים

(107) ראה גם לקו"ש חל"ד ע' 220 הערה
 (108) פרדר"א שבהערה 55.
 (109) שם, ב.
 (110) שם, ג.
 (111) נד, סע"ב ואילך.
 (112) נצבים כט, ט"א.
 (113) שם, כח.
 (114) קדושים יט, יח.
 (115) שם, יז.
 (116) ראה חגיגה ו, סע"א ואילך. וש"נ.
 (117) תו"כ ופרש"י ר"פ בהר.
 (118) יחזקאל לג, כד.
 (119) וירא יח, יט.
 (120) פרש"י עה"פ.
 (121) תשא שם, יז (ובפרש"י).

ושמחים וצוחקים, כמ"ש¹²¹ "ויקומו לצחק" שהי' נשמע אפילו בהר סיני (כמ"ש¹²² "וישמע גו' ויאמר אין קול ענות גבורה ואין קול ענות חלושה קול ענות אנכי שומע", "קול חרופין וגדופין המענין את נפש שומען"), ועאכו"כ בכל מחנה ישראל, והי' צריך לעשות הכל ("איינלייגן די וועלט") כדי לבלבל ולמנוע זאת].

וא"כ, בשלמא בנוגע לאלו שחטאו בעגל — יש צורך בשבירת הלוחות כדי שהקב"ה לא יוכל לטעון שבנ"י עברו על הציווי "לא יהי' לך גו'"; אבל מהו הטעם דשבירת הלוחות בנוגע לרוב בנ"י שלא חטאו בעגל?!

והגע עצמך: הלוחות ניתנו לכל אחד ואחד מישראל בפ"ע, כמובן מזה שעשה"ד נאמרו בלשון יחיד¹²³: "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים גו'", "לא יהי' לך אלהים אחרים גו'", ועד"ז בשאר הדברות; ואעפ"כ שובר משה את הלוחות — "ואשברם לעיניכם"¹²⁴ — לא רק של חוטאי העגל, אלא גם של כאו"א מבנ"י (רוב בנ"י) שלא חטאו בעגל!

וכאמור לעיל (סי"ד) שגם לאחרי שפרחו האותיות ונתבטלה המעלה ד"מכתב אלקים" — נשארה עדיין המעלה ש"מעשה אלקים המה"?!

יט. ועל זה בא הביאור בדברי המדרש שלאחרי ש"פרח אות הכתב מעליהם", "נמצאו כבדים על ידיו של משה .. ונשתברו" (ועפ"ז יובן גם גודל הזכות שב"שברי לוחות"):

למרות המעלה הנפלאה של הלוחות מצד עצמם (גם ללא האותיות), ש"מעשה אלקים המה" שלא בערך כל שאר הבריאה — הרי לאח"ז נתעלו ונחקקו בהם עשרת הדברות באופן שהתאחדו עם הלוחות עצמם.

ולכן, כאשר היו האותיות פורחות — לא יכלו הלוחות לסבול זאת, ושוב לא היו יכולים להסתפק במעלתם ש"מעשה אלקים המה", כיון שכבר "טעמו" ועד שנעשו מציאות אחת עם האותיות דעשרת הדברות, ונרגש אצלם שמציאותם עתה (לאחרי שפרחו האותיות) אינה נחשבת למציאות.

ונמצא, שהעובדה ש"פרח אות הכתב מעליהם", פעלה אצלם

שבירה ברוחניות — כפי שהדבר בא לידי ביטוי בכך ש"נמצאו כבדים"; וכתוצאה מזה היתה גם השבירה כפשוטה, ש"לא יכול משה לסבול .. והשליכן מידי ונשתברו", כמ"ש "ואשליכם גו' ואשברם"¹²⁴.

כ. וכן הוא גם בסילוקן של צדיקים — ובהקדים:

גופו של יהודי כפי שנולד ונברא ע"י הקב"ה הוא בית מקדשו של הקב"ה, ובו בחר הקב"ה, כפי שמבאר רבינו הזקן בתניא¹²⁵ ש"מ"ש בברכת ק"ש "ובנו בחרת מכל עם ולשון" — במתן־תורה (מיד כשניתנו לוחות ראשונות), כמ"ש רבינו הזקן בשו"ע¹²⁶ בנוגע לכוננת ופירוש המילות דברכות ק"ש ש"כשיאמר ובנו בחרת יזכור מתן תורה" — קאי על "הגוף החומרי הנדמה בחומריותו לגופי אומות העולם".

ובזה מתרץ רבינו הזקן את הקושיא הידועה:

ענין הבחירה שייך לומר בנוגע לשני דברים שיש ביניהם שייכות ודמיון, ואעפ"כ בוחרים באחד מהם; משא"כ כשחפצים במעלה מסויימת שישנו בדבר מסויים דוקא.

ולדוגמא: אדם שבוחר לעצמו דרך חיים בעולם מבלי שיהי' אכפת לו להיכן מובילה הדרך — שייך לומר שיש לפניו שתי דרכים: דרך החיים והטוב וגם הפכה; אבל מי שמחפש מלכתחילה חיים — אין לפניו שתי ברירות, כיון שיש רק דרך חיים אחת.

ובנוגע לעניננו: אם הקב"ה מחפש ענין שהוא "חלק אלקה ממעל ממש"¹²⁷ — אין לו ברירה, כביכול, ולא שייך לומר על זה "ובנו בחרת מכל עם ולשון", כיון שאצל "כל עם ולשון" אין ענין של "חלק אלקה ממעל ממש", אין אצלם הענין ד"בנים אתם לה' אלקיכם"¹²⁸, ואין אצלם הענין ד"בני בכורי ישראל"¹²⁹ — שנאמר עוד קודם מ"ת, בהיותם במצרים, ועוד לפני"ז היתה כבר "ברית בין הבתרים" עם אברהם אבינו¹³⁰ בנוגע לזרעו עד סוף כל הדורות.

ועל זה מבאר רבינו הזקן ש"ובנו בחרת מכל עם ולשון" קאי על "הגוף החומרי הנדמה בחומריותו לגופי אומות העולם".

פא. ויש להוסיף ולהעיר, שבפרט אחד יש עילוי בענין ד"ובנו בחרת" גם לגבי הענין ד"בנים אתם לה' אלקיכם" ו"בני בכורי ישראל"¹³¹:

(125) פמ"ט (סט, סע"ב ואילך).

(126) אר"ח ס"ס ס"ד. וש"נ.

(127) תניא רפ"ב.

(128) פרשתנו (ראה) יד, א.

(129) שמות ד, כב.

(130) לך לך טו, ט ואילך.

(131) בהבא לקמן — ראה לקו"ש ח"א

ע' 5 (משיחה זו).

(123) יל"ש יתרו עה"פ (רמוז רפו).

(124) עקב ט, יז.

(121) שם, ו.

(122) שם, יד"ח ובפרש"י.